

Par grozījumiem Publisko iepirkumu likumā, Zaļā iepirkuma prasību piemērošana, problēmas un risinājumi, publiskais iepirkums un būvniecības procesa jaunais regulējums

(D. Gaile, D. Dzilna, A. Salmiņš, A. Mihaļovs, A. Feldmane, A. Spridzāns, A. Okmanis)

Noklausoties IUB vadītājas D. Gailes informāciju par grozījumiem PIL, komiteja atzīmē, ka pozitīvi vērtējami jebkuri mēģinājumi paaugstināt iepirkumu sliekšņus, kas Latvijā ir vieni no zemākajiem ES un ievērojami apgrūtina pašvaldībām izvēlēties iespējamo pretendentu optimālajā termiņā. Diemžēl Saeima līdz 42 000 EUR paaugstināja iepirkuma sliekšni tikai pārtikas produktu iepirkumiem, uzskatot, ka ēdināšanas pakalpojumiem kā B daļas pakalpojumiem tāpat jau ir pietiekami atvieglota procedūra. Komiteja vērtē grozījumus PIL 48. pantā un grozījumus 39.¹ un 8.² pantā kā nepārdomātus. Vienlaikus kā atbalstāmu iniciatīvu komiteja uzskata darba algas datu publicēšanu VID mājaslapā, kas kopā ar IUB un VID kopīgiem ieteikumiem šo datu izmantošanai būtu izmantojama nepamatoti zemu algas likmju identificēšanai nepamatoti zemas cenas piedāvājumos. Pretēji 48. panta 1. punkta grozījumos noteiktajam, komiteja norāda, ka salīdzināšana būtu jāveic pa **profesiju kodiem**, nevis grupām, lai tā būtu loģiski attiecināma uz vērtējamo piedāvājumu. Kopumā komiteja uzskata par nepieņemamu, ka pasūtītājam jāveic Valsts ieņēmumu dienesta funkcijas pretendenta darba algas izvērtēšana, kas nav nekādā sakarā ar pašu iepirkumu, kā arī tas, ka nav izvērtēts reālais finansiālais ieguvums no šādiem grozījumiem.

Grozījumi pēc būtības ir pretrunā ar vienlīdzīgas attieksmes principu, jo gan pretendentu darba algas pret darba ņēmēju vidējās stundas tarifa likmes attiecīgajā profesiju grupā valstī, gan nodokļu parādu esamība dienā, kad paziņojums par līgumu publicēts Iepirkumu uzraudzības biroja mājaslapā, vai dienā, kad iepirkuma komisija pieņēmusi lēmumu par iepirkuma uzsākšanu, ja attiecībā uz iepirkuma procedūru nav jāpublicē paziņojums par līgumu, vai pretendentam, attiecībā uz kuru pieņemts lēmums par iespējamu līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu, šā lēmuma pieņemšanas dienā, faktiski tiks pārbaudīts tikai Latvijā reģistrētiem pretendentiem, bet ārvalstu pretendenti iesniegs izziņas par nodokļu nomaksu atbilstoši savas valsts nodokļu administrēšanas sistēmai. Par darba algu ārvalstnieki vispār neko nesniegs un pārbaudīti netiks.

Tā kā pašvaldības bez būtiskiem finansiāliem papildu ieguldījumiem nevar nodrošināt vēsturisku NĪN datubāzes uzturēšanu un nodokļu pārbaudi ar atpakaļejošu datumu, pēc FM ierosinājuma Saeima no PIL izsvītvoja normas par NĪN pārbaudi iepirkumos (stāsies spēkā 1.08.2015.). Jāatzīmē, ka ne mazums laika un finanšu tika ieguldīti, lai VRAA izveidotu esošo datubāzi un izziņu izsniegšanu nodokļu nomaksas pārbaudei aktuālā redakcijā. Jāatzīmē arī, ka dažu uzņēmēju iebildumus par to, ka nav godīgi par uzvarētājiem atzīt uzņēmējus, kuri samaksā nodokļus tikai tad, ja uzvarējuši iepirkumā, varēja novērst ar vienkāršākiem grozījumiem, svītrojot normas par nodokļu parādu samaksas iespējamību. Būtībā grozījumi ir pretrunā ar iepirkumu direktīvā noteikto, ka pretendentiem ir jādod iespēja novērst šādus nodokļu parādus, ja par tiem nav tiesas sprieduma vai cita līdzīga lēmuma. Direktīva arī norāda, ka ir jāvērtē nodokļu parādu apjoms pret līguma summu, vai mazu parādu, piemēram, EUR 180, gadījumā, kopumā pilnīgi atbilstošu piedāvājumu izslēgt 5 miljonu konkursā.

No VID ģenerāldirektores teiktā komisijas sēdē varēja secināt, ka arī VID ieguldīs papildu resursus, lai nodrošinātu nodokļu datubāzes vēsturisko redakciju. Ievērojot, ka FM grozījumu sakarā ir sniegusi atzinumu, kurā teikts, ka no šiem grozījumiem nav prognozējams nodokļu pieaugums, bet pilnīgi droši ir prognozējams papildu administratīvais slogs gan pasūtītājam, gan pretendentiem, gan arī iespējama uzņēmēju migrācija uz kaimiņvalstīm, kopumā FM pasludinātais mērķis palielināt nodokļu ieņēmumus ar šādiem grozījumiem PIL netiks sasniegts.

Komiteja neatbalsta grozījumus likumā, kas paredz, ka pasūtītājam ir pienākums izvērtēt, vai piedāvājums nav nepamatoti lēts, ja tas konstatē, ka pretendenta vai tā piedāvājumā norādīto apakšuzņēmēju darba ņēmēju vidējā stundu tarifa likme kaut vienā no profesiju grupām pirmajos trijos gada ceturkšņos pēdējo četru gada ceturkšņu periodā līdz piedāvājuma iesniegšanas dienai ir mazāka par 80 procentiem

Komiteja uzskata, ka piedāvātie grozījumi paildzinās piedāvājumu pārbaudes laiku, palielinās administratīvais slogs pretendentiem un pašvaldību iepirkumu komisijām, palielināsies korupcijas risks, jo Valsts ieņēmumu dienesta atzinumus gatavos konkrētas personas, kā arī pieļauta nevienlīdzīga attieksme pret Latvijas un ārvalstu piegādātājiem. Komiteja konceptuāli atbalsta zaļo kritēriju ieviešanu pārtikas piegādes un

ēdināšanas pakalpojumu iepirkumos, kas attiecas uz ilgtermiņa piegādes un pakalpojumu līgumiem, īpaši attiecībā uz izglītojamo ēdināšanas nodrošināšanu, tomēr izsaka bažas, vai pasūtītāji un piegādātāji ir gatavi tik straujai pārejai uz zaļo ēdināšanu – gan atzīstot faktu, ka šāda pārtika ir dārgāka, gan piegādātāju loks ir ierobežots un vairākos novados nav pieejamas saimniecības, kas piedāvā paaugstinātas kvalitātes produktus. Papildus pašvaldībām jānodrošina līgumu izstrāde, kuri nodrošina visu izvirzīto prasību izpildes kontroles mehānismus, kas prasa gan speciālas zināšanas, gan ekspertu iesaisti.

Komiteja arī aicina pašvaldības izmantot PIL 9. panta septītās daļas noteikumus, ka *daļām, kuru paredzamā līgumcena ir mazāka par Ministru kabineta noteiktajām līgumcenu robežām, pasūtītājs ir tiesīgs piemērot tādas iepirkuma procedūru nosacījumus vai veikt iepirkumu, kas attiektos uz šo daļu paredzamo līgumcenu atbilstoši likuma 8. vai 8.² pantam, ja attiecīgo daļu kopējā paredzamā līgumcena ir mazāka par 20 procentiem no visu daļu kopējās paredzamās līgumcenas. Ja šādu daļu kopējā paredzamā līgumcena ir mazāka par 4000 euro, tad pasūtītājs attiecībā uz šādām daļām ir tiesīgs nepiemērot likumu.*

Kopumā komiteja atzīmē, ka pašvaldību ieskatā vietējie mazie ražotāji negrib un nespēj mazo apjomu dēļ izpildīt zaļā iepirkuma regulējumā izvirzītos daudzus kritērijus un prasības, kā rezultātā vietējam uzņēmējam ir liegta iespēja piedalīties produktu piegādes un ēdināšanas iepirkumos, un līdz ar to zaļā iepirkuma sākotnējā ideja tiek faktiski degradēta.

Attiecībā uz būvniecības procesa regulējumu nav skaidri būvkomersantu klasifikācijas nosacījumi publisku būvdarbu līgumu slēgšanas tiesību saņemšanai. Komiteja uzsver, ka ideja par būvkomersantu klasifikāciju piedāvātajā variantā ir atklāts lielo būvfirmlu lobījs, jo šādā veidā tām tiek garantētas pirmtiesības uz sarežģītākām un vienlaicīgi dārgākām būvēm. Iepirkumu likuma izslēgšanas nosacījumos nav iekļauti būvniecības dalībnieku profesionālās darbības pārkāpumi. To reglamentācija savukārt paredzēta Būvniecības likumā, un jaunajā Būvniecības likumā citi būvdarbu garantijas nosacījumi, kas var rosināt pretendentu vēlmi apstrīdēt šo procedūru, īpašs risks ir ES finansētajiem projektiem.

Komiteja nolemj:

1. Pieņemt zināšanai IUB vadītājas D. Gales informāciju (sk. prezentācijā) par grozījumiem Publisko iepirkumu likumā un paredzēto regulējumu Zaļā iepirkuma prasību piemērošanai, kā arī par to, ka tiks organizēti semināri jaunā Būvniecības likuma saistībā ar iepirkumiem.
2. Atkārtoti aicināt Saeimu un valdību izlemt jautājumu par iepirkuma procedūru sliekšņu paaugstināšanu.
3. Ņemot vērā, ka grozījumi Publisko iepirkumu likumā, kas nosaka jaunu kārtību izslēgšanas noteikumu pārbaudei (gan 8.² pantā, gan 39.¹ pantā) un nepamatoti lēta piedāvājuma izvērtēšanai, stājas spēkā 2015. gada 1. augustā, komiteja aicina:
  - 3.1. **jauno Saeimu atkārtoti izvērtēt šādu grozījumu lietderību, ievērojot to, ka 2016. gada pirmajā ceturksnī atbilstoši 2014. gada iepirkumu direktīvu prasībām jau ir jābūt gataviem jauniem iepirkumu likumu projektiem;**
  - 3.2. **jautājumu par PIL grozījumu 8.² pantā, 39.¹ pantā un 48. pantā iespējamu pārskatīšanu iekļaut kārtējo LPS un Finanšu ministrijas sarunu dienas kārtībā.**
4. Konceptuāli atbalstīt zaļo kritēriju ieviešanu pārtikas piegādes un ēdināšanas pakalpojumu iepirkumos, vienlaicīgi atzīstot, ka pasūtītāji un piegādātāji nav gatavi tik straujai pārejai uz zaļo ēdināšanu – jo šāda pārtika ir dārgāka un iespējamais piegādātāju loku ir ierobežots. Pašvaldībām būs nepieciešamas papildu prasmes, resursi kritēriju formulēšanai un izvēlei, kā arī izvirzīto prasību kontroles mehānismu izveidei un prasību izpildes kontrolei.
5. Kopīgi ar IUB sagatavot priekšlikumus papildinājumiem Būvniecības informācijas sistēmā.

2. Par ES vadlīnijām “Grūtībās nonācis uzņēmums”, Valsts atbalsta *de minimis* regulējums

(A. Feldmane, A. Salmiņš, A. Troska, A. Okmanis)

A. Feldmane informē par ES vadlīnijām “Grūtībās nonācis uzņēmums” un Valsts atbalsta *de minimis* regulējums. Jaunais regulējums stāties spēkā 2014. gada 1. augustā (sk. prezentācija). Jaunā *de minimis* regula papildināta ar “viena vienota uzņēmuma” definīciju. Definēti gadījumi, kad publiskais finansējums nav kvalificējams kā atbalsts. Valsts un pašvaldības finanšu līdzekļu ieguldījums infrastruktūrā nav uzskatāms par atbalstu, ja infrastruktūras objekti ir publiski izmantojami un ieguldījumi infrastruktūrā nav veikti konkrētas komercsabiedrības interesēs. *De minimis* neattiecas uz sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju. Piemēram, satiksmes pārvadi, ielas, tilti, gājēju pārejas, celiņi.

Komiteja nolemj: Pieņemt A. Feldmanes informāciju zināšanai (sk. prezentāciju).

3. Par situāciju siltumapgādē (siltumapgādes parādi, tarifu analīze, likumprojekta “Grozījumi Enerģētikas likumā” tālāka virzība).

(A. Akermanis, A. Salmiņš, A. Spridzāns, A. Okmanis)

Parāds par siltumenerģiju par visām apkures sezonām kopā 2014. gada 1. septembrī lielajās pilsētās bija 19,1 milj. eiro, kas ir par 28% mazāk nekā pērn šajā datumā.

“Līdz ar to secināms, ka ievērojami uzlabojusies ne tikai aktuālo rēķinu par siltumenerģiju apmaksas disciplīna, bet arī iepriekšējās apkures sezonās uzkrājušos parādu par siltumenerģiju apmaksu,” stāstīja A. Akermanis.

Novadu pašvaldībās parādu apmērs par visām apkures sezonām 1. septembrī bija 14,2 miljoni eiro, un tas ir par 12% mazāk nekā pirms gada.

LPS padomnieks A. Akermanis secinājumā bilst, ka, pateicoties siltākai ziemai un dabasgāzes cenas pazeminājumam, rēķini par siltumenerģiju bija kopumā mazāki nekā iepriekšējā apkures sezonā.

Patlaban arī vērojama tarifu izlīdzināšanās – samazinās augstākie, palielinās zemākie. Jauno rēķinu apmaksā ir daļēji uzlabojusies, bet vecie parādi saglabājas. Lielākajā daļā pilsētu maksājumu disciplīna par saņemto siltumenerģiju ir uzlabojusies.

Par situāciju novados – lai gan iedzīvotāji rēķinos par siltumenerģiju saņēma mazāku apmaksājamo summu nekā iepriekšējā apkures sezonā, taču arī apmaksāta tika mazāka daļa nekā iepriekšējā apkures sezonā, ko, pēc vairāku pašvaldību domām, ietekmē reģionu iedzīvotāju zemā maksātspēja.

Plašāka informācija atrodama A. Akermana sagatavotajā prezentācijā.

Komiteja nolemj:

1. Pieņemt A. Akermana informāciju zināšanai
2. Lai neradītu liekus birokrātiskus šķēršļus siltumapgādes uzņēmumu aptaujas organizēšanā un nodrošinātu savstarpēju informācijas apmaiņu ar Ekonomikas ministriju:
  - 2.1. noteikt, ka kompleksu aptauju (pēc stāvokļa uz 1. septembri) veic Ekonomikas ministrija;
  - 2.2. LPS veiks aptaujas divas reizes gadā – par stāvokli 1. janvārī un 1. maijā;
  - 2.3. uzdot LPS padomniekiem A. Akermanim un A. Salmiņam kopīgi ar Ekonomikas ministriju izstrādāt vienotu siltumapgādes parādu aptaujas metodiku.
3. Komitejai sagatavot priekšlikumus LPS un Ekonomikas ministrijas sarunām, kurās izskatāms jautājums par kopīgu pozīciju energoefektivitātes jautājumu risināšanā.

4. Par pārstāvja deleģēšanu Latvijas Būvniecības padomē
(A. Salmiņš, A. Janelisītis, J. Strods, A. Okmanis)

Komiteja nolemj:

Deleģēt darbam Latvijas Būvniecības padomē Jelgavas pilsētas domes priekšsēdētāja vietnieku Juriju Strodu un aicināt Jelgavas pilsētas domi lēmumu apstiprināt.